

прерогатива відповідної комісії та компенсаційного фонду, без створення яких робота Реєстру немає жодного сенсу. В основу майбутнього компенсаційного механізму має бути покладено «підхід екосистемних послуг», що дозволить значно збільшити суму компенсації, що сплачуватиме Російська Федерація Україні. Для забезпечення правового регулювання концепції екосистемних послуг необхідно розробити та прийняти Закон України «Про екосистемні послуги» та нормативно-правові акти, спрямовані на його реалізацію (насамперед, методики інвентаризації та оцінювання екосистемних послуг).

### *Література*

1. Про приєднання України до Розширеної часткової угоди про Реєстр збитків, завданих агресією Російської Федерації проти України. Закон України від 8 листопада 2023 року № 3432-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3432-20#Text>

2. Про встановлення Розширеної часткової угоди про Реєстр збитків, завданих агресією Російської Федерації проти України. Резолюція СМ/Res(2023)3. Прийнята Комітетом Міністрів 12 травня 2023 року на 1466-му засіданні заступників Міністрів. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/961\\_001-23#n4](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/961_001-23#n4)

УДК 349.6(043.2)

**Лех Т.А.**, викладач,  
Сарненський ліцей № 1 ім. Т.Г. Шевченка, м. Сарни, Україна  
**Жмур Н.В.**, к.ю.н., доцент  
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

## **ПРАВОВІ ОСОБЛИВОСТІ ЕКСПЕРТОЛОГІЇ В УКРАЇНІ**

Людина разом із навколишнім природним середовищем становить єдине ціле, а більшість екологічних проблем зумовлені прямим або ж опосередкованим антропогенним впливом на довкілля. Тому враховуючи те, що помилки у прийнятті рішень коштують суспільству дорого, адекватна економіко-екологічна оцінка господарських рішень та проектів освоєння природних ресурсів, за якої вони всебічно аналізуються з точки зору їх впливу на довкілля, є актуальною і необхідною.

Стаття 50 Конституції України: «гарантує право кожного на безпечне для життя і здоров'я довкілля» [1]. Це основоположна засада, на якій ґрунтується державна екологічна політика. Тобто елементом такої політики є проведення екологічних експертиз, а саме державних, громадських та інших.

Важливість проведення екологічних експертиз як оцінки впливу на навколишнє природне середовище полягає, насамперед, у тому, що вони є, так би мовити, основним рубежем, тією точкою контролю, яку має пройти будь-яка запланована чи така, що проводиться, діяльність, та може так чи інакше завдавати шкоду навколишньому середовищу. А зважаючи на те, що Україна є державою з великою кількістю об'єктів промисловості, проблеми контролю за дотриманням екологічного законодавства за допомогою екологічних експертиз потребують вивчення та вжиття заходів до їх вирішення.

«Екологічна експертиза в Україні — це вид науково-практичної діяльності спеціально уповноважених державних органів, еколого-експертних формувань та об'єднань громадян, що ґрунтується на міжгалузевому екологічному дослідженні, аналізі та оцінці передпроектних, проектних та інших матеріалів чи об'єктів, реалізація і дія яких може негативно впливати або впливає на стан навколишнього природного середовища, і спрямована на підготовку висновків про відповідність запланованої чи здійснюваної діяльності нормам і вимогам законодавства про охорону навколишнього природного середовища, раціональне використання і відтворення природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки» [2].

На сьогоднішній день відносини в галузі екологічної експертизи регулюються Законом України «Про оцінку впливу на довкілля» від 23.05.2017 р. № 2059-VIII [3], Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25.06.1991 р. № 1264-XII [4], Законом України «Про ратифікацію Конвенції про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля» від 06.07.1999 р. № 832-XIV [5], Конвенція «Про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля» (Орхуська Конвенція) [6] та іншими законодавчими актами України.

Слід відмітити, що з прийняттям Закону України «Про оцінку впливу на довкілля», який запровадив нову європейську модель процедури оцінки впливу на довкілля замість екологічної експертизи, даний акт дозволив забезпечити на належному рівні виконання Україною низки міжнародних зобов'язань. Сама процедура оцінки впливу на довкілля спрямована на попередження та запобігання шкоди довкіллю, забезпечення екологічної безпеки, охорони довкілля, раціонального використання і відтворення природних ресурсів у процесі прийняття рішень про провадження господарської діяльності, яка може мати значний вплив на довкілля, з урахуванням державних, громадських та приватних інтересів. Саме з

прийняттям даного закону законодавцем було вдосконалено механізм щодо оцінки впливу на довкілля.

Отже, можна сказати, що оцінка впливу на довкілля є правовим інструментом попередження шкідливих екологічних наслідків, більш сучасним та наближеним до європейських стандартів. Важливим є те, що тепер оцінка впливу на довкілля здійснюється ще до початку реалізації будь-якого проекту, а не на етапі його затвердження. Шляхом створення електронного реєстру оцінки впливу на довкілля також спрощено процедуру подання документів.

Водночас, незважаючи на те, що запровадження нової процедури оцінки впливу на довкілля покликано замінити морально застарілі інструменти, а також зробити процес оцінки впливу на довкілля більш прозорим та ефективним, кількість етапів отримання висновку з оцінки впливу на довкілля робить цю процедуру складною і надто тривалою, що не може не мати негативний вплив як на бізнес, так і на навколишнє природне середовище.

#### *Література*

1. Конституція України від 28 червня 1996 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

2. Про екологічну експертизу: Закон України від 09.02.1995 р. № 45/95-ВР. Статус: втратив чинність. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/45/95-%D0%B2%D1%80#Text>

3. Про оцінку впливу на довкілля: Закон України від 23.05.2017 р. № 2059-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19#n428>

4. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25.06.1991 р. № 1264-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text>

5. Про ратифікацію Конвенції про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля: Законом України від 06.07.1999 р. № 832-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/832-14#Text>

6. Про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля: Конвенція (Орхуська Конвенція). URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994\\_015#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_015#Text)